УДК 81
DOI https://doi.org/10.32841/2409-1154.2020.44.3

Гандзюк О. М.,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української мови
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

СПЕЦИФІКА РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ГОЛОВНИХ ЧЛЕНІВ РЕЧЕННЯ У ТЕКСТІ НАУКОВОГО СТИЛЮ (НА МАТЕРІАЛІ НАВЧАЛЬНОГО ПОСІБНИКА «ГЕОГРАФІЯ РЕЛІГІЙ»)

Анотація. Стаття стосується репрезентації головних членів речення у тексті наукового стилю. Дослідження виконане на матеріалі навчального посібника «Географія релігій». У статті пояснено, що головне завдання наукового стилю полягає у здійсненні інформативної функції. Сказано, що у тексті, який належить до наукового стилю, синтаксичні явища наділені власною специфікою, особливості наукового стилю поширюються також і на вияв головних членів речення, до яких належить підмет і присудок.

У досліджені названі прізвища вчених, котрі займаються вивченням наукового стилю. Перераховані й дослідники синтаксису, які вивчають члени речення, зокрема підмет і присудок.

У статті названа мета роботи, що полягає у вивченні специфіки головних членів речення в тексті наукового стилю. Перераховані також завдання роботи: виявити в аналізованому тексті головні члени речення та пояснити їх специфіку.

У роботі сказано, що іменник у називному відмінку належить до найпоширеніших і найголовніших засобів вираження підмета. Говориться, що існують також сполучення такого типу, які стали синтаксично нерозкладними, тому й почали виконувати функції складених підметів.

У дослідженні акцентовано увагу й на видах присудка. Зокрема, названі граматичні засоби вираження простого дієслівного присудка, вказані основні семантичні групи дієслів, ужитих в аналізованому тексті. Названо визначення складеного дієслівного присудка і його структура. Показано, що для будови такого виду присудка властиве поєднання інфінітива з допоміжними фазовими і модальними дієсловами, які вказують на час і спосіб дії, стан видозмінюють його значення. Пояснена будова іменного складеного присудка. Підкреслено, що різні форми іменників, прикметників, займенників, числівників і дієприкметників забезпечують виконання ролі іменної частини складеного іменного присудка.

Запропоновано продовжити аналіз специфіки вираження головних членів речення на матеріалі текстів інших функційних стилів.

Ключові слова: науковий стиль, двоскладне речення, підмет, присудок, простий дієслівний присудок, складений дієслівний присудок, складений іменний присудок.

Постановка проблеми. Науковий стиль української мови має свою специфіку. Головне призначення цього стилю – реалізувати інформативну функцію. Це «повідомлення, пояснення, з'ясування, обґрунтування, класифікація понять, систематизація знань, аргументований доказ» [8, с. 534]. Науковий стиль прийнято розглядати як функційний різновид мови, «вживання якого обмежується сферами науки, техніки та освіти» [2, с. 40]. Цей стиль досліджують такі науковці, як І.В. Клименко [8], А.П. Коваль [2], З.О. Мацюк [3], Г.С. Онуфрієнко [4], Н.І. Станкевич [3], К.С. Сефражим [6], С.В. Шевчук [8] та ін.

У науковому тексті синтаксичні явища мають свої особливості. Це стосується і специфіки репрезентації головних членів речення. Тому тема нашого дослідження актуальна. Аналіз вираження головних членів речення ми зробили, використавши матеріал посібника С.В. Павлова, К.В. Мезенцева, О.О. Любімцевої (Географія релігій: навчальний посібник для студентів географічних і філософських факультетів вищих навчальних закладів. Київ : «АртЕк», 1999. 504 с.)

Мета написання статті полягає у вивченні особливості репрезентації головних членів речення в тексті наукового стилю. Завдання роботи: 1) виявити в аналізованому тексті головні члени речення; 2) пояснити їх специфіку.

Виклад основного матеріалу. Підмет і присудок формують предикативну основу речення. Ці головні члени перебувають між собою у взаємозв'язку і взаємозалежності.

Підмет – «головний член двоскладного речення, який, указуючи на носія ознаки, перебуває у предикативному зв'язку з іншим головним членом (присудком)» [9, с. 69].

Найтиповіший засіб вираження підмета – іменник у називному відмінку, напр.: ***Релігія*** *– феномен духовного життя людства* [5, с. 4]; ***Магія*** *– система певних дій та заклинань, за допомогою яких начебто можна впливати на явища природи або на інших людей* [5, с. 41]; *Однак* ***деяме*** *потайки продовжували дотримуватись іудаїзму* [5, с. 46]. Дещо рідше в аналізованому тексті роль підмета виконують особові або вказівні займенники, напр.: ***Він*** *увібрав у себе величезну кількість різноманітних звичаїв і вчень і увійшов, в свою чергу, а багато інших релігій, які інколи нічого спільного не мають з основами індуїзму* [5, с. 56]; ***Вони*** *запозичили і багатьох дравидських богів, а також деякі їх релігійні уявлення* [5, с. 57]; ***Це*** *призвело до розгулу тероризму на релігійно-общинному ґрунті* [5, с. 61]. Спорадично можливе вживання субстантивованого дієприкметника, напр.: ***Віруючі*** *об'єднуються в душпастирські осередки або плебанії (парафії)…* [5, с. 120].

Поряд із простим підметом трапляються словосполучення, які «стали настільки тісними і синтаксично нерозкладними, що почали виконувати функції складених підметів. Здебільшого маємо у групі підмета сполучення кількісного числівник зі іменником» [7, с. 152], напр.: ***45 парафій***

об'єднані в три єпархії Кілікійського Католикосату: Тегеранську, Ісфаханську і Тебризьку [5, с. 187]; *В релігійному відношенні* ***85% іудеїв*** *– ортодокси, решта – караїми* [5, с. 187]; ***Половина*** *її* ***парафіян*** *– жителі губернаторств Дахук і Найнава* [5, с. 191]; ***Близько 90% маронітів*** *проживає в Лівані, де вони об'єднані в 7 архідіоцезій* [5, с. 124]; ***Трохи більше 300 чоловік*** *дотримуються буддизму* [5, с. 312]*:* ***2/3 протестантів*** *– пресвітеріани, об'єднані в Євангелічну Церкву Ірану, яка складається з двох автономних євангелічних Вірменської та Ассирійської Церков* [5, с. 187]; ***Половина протестантів*** *припадає на баптистські місії та конвенції* [5, с. 283]; *Іслам сповідують* ***99% населення*** *Ірану* [5, с. 185]; ***80–85% населення*** *країни сповідують сунізм* [5, с. 188]; ***18% населення*** *Нігерії зберігає свої традиційні вірування* [5, с. 280].

Форма складеного підмета може також утворюватися сполученням кількісного числівника (або іншого слова з кількісним значенням) у знахідному або родовому відмінку з прийменниками *понад, по, близько, до* та іменника в родовому відмінку [7, с. 153], напр.: ***Понад ¾ християн*** – латинські католики [5, с. 240]; ***Понад 2/3 населення*** *країни дотримуються християнства* [5, с. 307]. ***Близько 1/3*** *ліванських* ***мусульман*** *живе у Південному Лівані* [5, с. 201]; ***Приблизно 2% населення*** *країни – християни* [5, с. 189]; *У 1972 році до Православної Церкви в Америці приєдналися* ***20 тис. вірних і 20 священиків*** [5, с. 108].

Сюди ж можна віднести й конструкції такого типу: ***Більшість населення*** *країни (88%) сповідує християнство в формах східного та орієнтального православ'я* [5, с. 184]; ***Більше половини християн*** *– віруючі Руської Православної Церкви, парафії якої утворюють частину Ставропольсько-Бакинської єпархії* [5, с. 185]; *Після 1985 року* ***більшість євреїв*** *залишила Азербайджан* [5, с. 185]; ***Більшість віруючих*** *(1,8% населення) – біженці південних і східних районів Туреччини (Кілікія)* [5, с. 194]; ***Переважна більшість англійців і небагато греків*** *належать до різних протестантських течій* (1,69% населення) [5, с. 178]; ***Більше 90% населення*** *країни дотримується сунізму* [5, с. 195]; ***Майже половина протестантів*** *припадає на Союз Вірменських Євангелістських Церков Близького Сходу* [5, с. 204]; *Офіційно* ***більшість японців*** *(75,8%) називає себе синтоїстами* [5, с. 232].

Складені підмети також виражені поєднанням займенника (називний відмінок) та іншого займенника (родовий відмінок із прийменником), напр.: *Коли* ***хтось з них*** *вмирає, тільки його не ховають і не спалюють, тому що Зороастр заборонив осквернять землю, воду і священний вогонь* [5, с. 188].

Другим «головним членом двоскладного речення є присудок. Типи присудка виділяють з урахуванням морфологічних параметрів і модально-часових значень» [9, с. 73]. Найпоширенішою формою присудка двоскладного речення є прості дієслівні присудки. Вони виражаються формами теперішнього, минулого чи майбутнього часу або наказового й умовного способів. В аналізованому посібнику наявні форми простого дієслівного присудка теперішнього і минулого часу, що відповідає характеристиці наукового стилю: *Кожен релігійний регіон, у свою чергу,* ***поділяється*** *за принципом конфесійної єдності на конфесійні зони та елементрані територіальні релігійні системи* [5, с. 426]; *Релігійний склад населення* ***характеризується*** *різким переважанням християн* [5, с. 176]; *Гебри* ***бояться*** *осквернити тілами мертвих* [5, с. 188]; *На Галичині в цей час* ***існували*** *Львівська. Перемишльська та частина Камянецької й Холмської єпархій* [5, с. 419]; *Яків після Ісаака* ***успадкував*** *обрання Авраама* [5, с. 42].

Простими прийнято вважати словесні штампи: *Зороастрійці* ***надають*** *надзвичайно великого* ***значення*** *ритуалам і церемоніям, заснованим на культі вогню* [5, с. 187]; *Апостольська Кафолична Ассирійська Церква Сходу* ***поширює*** *свій* ***вплив*** *на більшу частину ассирійців країни* (0,26% населення) [5, с. 194]; *У часи арабського завоювання зороастрійці довго* ***чинили опір*** *насильницькій ісламізації, за що зазнали жорстоких переслідувань* [5, с. 47]; *Синтоїзм* ***зазнав*** *сильного* ***впливу*** *буддизму та конфуціанства* [5, с. 55]; *У часи арабського завоювання зороастрійці довго* ***чинили опір*** *насильницькій ісламізації…* [5, с. 47].

За семантикою ці дієслова переважно належать до груп із загальним значенням: кількісного вияву: *Чисельність єврейського (іудейського) населення в Грузії постійно* ***зменшується*** [5, с. 184]; *Останнім часом відносно* ***звужується*** *ареал впливу Халдейської Католицької Церкви* [5, с. 187]; *Мелькітська Греко-Католицька Церква останнім часом* ***зросла*** *чисельно за рахунок біженців із сусіднього Лівану (1,29% населення)* [5, с. 195]; *Чисельність християнського населення за останні роки різко* ***скоротилася*** *внаслідок того, що більшість етнічних росіян, українців, білорусів, німців повернулася на батьківщину* [5, с. 212]; *Серед християн протестанти дещо* ***переважають*** *над послідовниками інших конфесій* [5, с. 255]; *Чисельність християнського населення Тунісу зразу ж після отримання незалежності в 1956 році різко* ***скоротилася*** *внаслідок того, що більшість колоністів залишила країну* [5, с. 265]; *Останніми роками їх кількість* ***стабілізувалася…*** [5, с. 265]; перебування: *Послідовники шейхів (трохи більше 3% шиїтів)* ***живуть*** *переважно в північно-західній частині Ірану – в Хамадані, Тебризі, а також Кермані* [5, с. 186]; *З 1979 року Ісфаханський єпископ* ***проживає*** *в Манчестері* [5, с. 187]; ***Мешкають*** *у містах Йезда, Керман, Тегеран, Ісфахан* [5, с. 187]; Найбільші з них знаходяться в м. Мазари-Шариф (соборна мечеть Рузаї-Шариф) [5, с. 188]; ставлення: *Особливо* ***шануються*** *гробниця Ахунд-Заді поблизу Джелалабада, мечеть Абу Насра Парса в Балсі; гігантська мечеть Джума-Масшид (кінець XV ст.) у Гераті; священним місцем для афганців є також Сахінджан у Кабулі* [5, с. 188]; *Як дуалісти, єзиди* ***вшановують*** *не лише добре начало, але і зле, зображуючи його у вигляді павича* [5, с. 48]; *Неосвічений люд* ***поклонявся*** *зображенням різноманітних духів; існувала складна система магічних і релігійних церемоній* [5, с. 49]; керівництва: *Цю течію* ***очолює*** *сеїд* [5, с. 186]; *Джайнські громади* ***очолюють*** *жерці – агар'я* [5, с. 60]; ***Управляється*** *це утворення одним Синодом* [5, с. 187]; *Всюди* ***панували*** *анархія та безлад; деякі діячі пропонували використати силу та суворі покарання, щоб встановити мир і спокій* [5, с. 50]; володіння: *Церква* ***володіє*** *в країні великими земельними ділянками* [5, с. 192]; *Приблизно 5% населення країни* ***належить*** *до ахмадійя* [5, с. 189]; *Вірменська Апостольська Церква* ***має*** *9 парафій, що належать до Багдадської єпархії Ечміадзінського патріархату* [5, с. 192]; підпорядкування: *Більшість мусульман Азербайджану* ***дотримується*** *шиїзму* [5, с. 185]; *Вони* ***визнають*** *не тільки Коран та хадиси, але й канонічні рішення муджтехідів* [5, с. 185]; *Шиїсти* ***вклоняються*** *богу Шиві та його дружині, яка в різних втіленнях носить імена Дурга, Калі, Парваті, Деві тощо*

[5, с. 58]; *Всі монастирі* ***підкорялися*** *адміністративній раді (судхамма), керував якою тататбаїн («охоронець порядку»)* [5, с. 67]; включення: *У церкві* ***виділяється*** *два релігійно-правових учення* [5, с. 185]; *Перемишльська єпархія* ***охоплювала*** *землі Перемишльську, Самбірську, Саноцьку, частину Лобачівської та Завіслянську Русь до Кракова* [5, с. 398]; *Луцько-Острозька єпархія* ***обіймала*** *територію з містами Луцьк, острог, Дубно, Дермань, Заславль, Кременець* [5, с. 398]; *Подільсько-Буковинський регіон* ***включає*** *Хмельницьку, Вінницьку і Чернівецьку області* [5, с. 425]; функціонування: *В країні* ***діє*** *Вища Рада улемів і духовенства Афганістану з центром у Кабулі. В Афганістані* ***функціонує*** *шерег сунітських орденів* [5, с. 188]; ***Діють*** *три монастирі, найстаріший з яких – Бухейри, збудований на початку IV сторіччя* [5, с. 194]; *Релігійне життя в Україні* ***активізувалося*** *напередодні та після революції 1917 року* [5, с. 404]; *Швидко даосизм з респектабельного вчення придворних алхіміків та проповідників* ***перетворився*** *на прапор пригнічених* [5, с. 53]; *З часом сикхізм* ***розвинувся*** *в абстрактне містичне єдинобожжя…* [5, с. 610]. Саме ці названі значення зумовлені специфікою навчального матеріалу, вміщеного в посібнику.

Складені дієслівні присудки виражаються «поєднанням інфінітива з особовими формами дієслів у ролі зв'язок або присудковим прикметником із модальним значенням. Інфінітив слугує виразником основної семантики присудка, а допоміжні та модальні дієслова вказують на час і спосіб дії, стан, по-різному модифікують його значення [1, с. 101]. Зокрема, фазові дієслова сигналізують про початок, продовження чи кінець перебігу дії, напр. : *Коли один мінарет розгойдує людина, яка на нього піднялась, то інші також* ***починають гойдатися*** [5, с. 186]; *Християнство* ***почало проникати*** *на землі, які займає Україна, на початку нашої ери* [5, с. 392]; *Дійшовши висновку, що всі релігії сповідують єдиного істинного Бога і лише називають його різними іменами, Нанака* ***почав*** *активно* ***проповідувати*** *цю теорію* [5, с. 60]; *На землях сучасної Камбоджі буддизм* ***став поширюватися*** *з II–IV століття* [5, с. 66]; *Саме тому його* ***стали називати*** *пастором, хоча його ніколи не було рукопокладено* [5, с. 156]; *Він* ***продовжував учителювати****, в останні роки життя склав відомий літопис «Чуньцю» («Весна та осінь»), редагував зібрані ним матеріали з історії та народні пісні («Книга історій», «Книга віршів» тощо)* [5, с. 50]; *Увесь період сьогунату, що тривав упродовж століть, буддизм* ***продовжував бути*** *основною опорою влади* [5, с. 72]; *частка християн у загальній чисельності населення* ***продовжує скорочуватись*** *через низький природний приріст* [5. с. 265].

Найчастіше «надають дієслівному складеному присудкові модальних відтінків значення дієслова: *могти, мусити, мати, зуміти, намагатися, зволити, сміти* і под.» [7, с. 158]: *Посилившись за рахунок подальшої розробки своєї теорії, даоси в ранньосередньовічному Китаї* ***змогли стати*** *необхідною й незамінною частиною духовної культури країни і народу* [5, с. 53]; *Це зумовило посилення прагнень створити нову, альтернативну доктрину, що* ***змогла б протистояти*** *брахманській мудрості* [5, с. 63].

У структуру складеного дієслівного присудка входять також лексеми: *можна, не можна, варто, не варто, слід* і под.: *Невеликі групи езелітів* ***можна зустріти*** *в Тегерані, Кермані, Ширазі, особливо в м. Нейризі* [5, с. 186]; *Серед мусульманських центрів* ***слід виділити*** *Тегеран (мечеть Сепах-Салар), Тебриз (мечеті Блактина та Алі-шаха; обидві XIII ст.), Махан, Ісфахан (мечеті Шах, шейха Лотфалла)* [5, с. 186]; ***Треба запобігати*** *будь-якому насиллю* [5, с. 52]; *Третя істина проголошує, що спинити страждання можна, для цього страждання можна, для цього* ***необхідно звільнитися*** *від потягу до життя, досягти стану, за якого будь-яке сильного почуття відсутнє, будь-яке бажання пригнічене* [5, с. 63].

У тканині тексту аналізованого посібника частим є вживання слова *повинен* у сполученні з інфінітивом: *Крім того, послідовник махаони* ***повинен*** *передусім* ***дбати*** *не про своє спасіння, а про спасіння інших* [5, с. 69]. *Етична система Конфуція проголошує, що у кожного* ***повинна бути*** *свобода вибору, і людська природа в своїй основі безвадна* [5, с. 50]; *Будь-який бік життя, кожна ситуація* ***повинні відповідати*** *певним зразкам* [5, с. 50]; *Кожен член чернечого ордену (сангхи)* ***повинен голити*** *голову, носити особливий жовтий одяг, постійно бути у роздумах (медитації)* [5, с. 64]; *Лише так, в вважають вони,* ***можна позбавитися*** *нескінченної кількості перевтілень* [5, с. 60].

Складений іменний присудок складається «з дієслова-зв'язки та іменної частини... Різні форми іменників, прикметників, займенників, числівників, дієприкметників виступають у ролі іменної частини складеного іменного присудка [9, с. 79].

Із семантичного боку, іменний складений присудок, виражений іменником, має такі значення: назви релігій: *Державна релігія країни –* ***іслам*** *шиїтського напряму* [5, с. 185]; назви представників релігійних напрямів: ***Більше 73% оманців*** *– ібадити* [5, с. 207]; *Інший важливий напрям в ісламі –* ***шиїзм*** [5, с. 145]; *Домінуючий напрям ісламу –* ***сунізм****, якого дотримуються араканці, значна частина індійців (гуджаратці, бенгальці)* [5, с. 238]; назви релігійних меншин: *Найчисленніша релігійна меншина –* ***індуїсти*** *(0,05%) – в національному відношенні пенджабці та гуджартці, які проживають в Кабулі, Кандагарі, Газні* [5, с. 189]; назви народів: *Найдавніше населення Шрі-Ланки –* ***ведди****, яких залишилося менше 0,04% населення* [5, с. 226]; *Це всі великі народи –* ***пуштуни****,* ***таджики****,* ***узбеки****,* ***туркмени*** *та інші* [5, с. 188]; *Основне населення острова –* ***греки-кіпріоти*** *(80%) і* ***турки-кіпріоти*** *(18,16%)* [5, с. 176]; постаті *–* ***Засновник релігії – Спітама Зороастр****…* [5, с. 46]; *Засновником релігії сикхів був* ***Гуру Нанака****…* [5, с. 60]; географічні назви: *Найбільший релігійний центр –* ***Каїр*** [5, с. 261]; назва релігійних творів: *Загальна назва священних книг джайнів –* ***Агами*** *(настанови)* [5, с. 59]; назви служителів культу: *Найнижчий ранг жерців –* ***чаклуни*** [5, с. 59]; назви друкованих органів: *Офіційний друкований орган –* ***«Джвара Вазіса»*** [5, с. 184].

У структурі тексту багато конструкцій із числівниковим компонентом, напр.: *За офіційними даними, нині в Єгипті* ***приблизно 16% усього населення становлять*** *копти* [5, с. 113]; *Священною цифрою у бахаїтів є* ***«9»*** (с. 159)*; Згадані вище релігії* ***охоплюють ¾ людства*** [с. 167]; *Суніти* ***становлять 2/5*** *іракських* ***мусульман*** [5, с. 191]; *Немусульман у країні* ***налічується лише 0,1%*** [5, с. 189]; *Католики* ***становлять менше 1/10 населення*** *країни* (7,8%) [5, с. 273]; *Християни* ***становлять приблизно третину населення країни*** [5, с. 281]; *Католики* ***становлять чверть громадян*** *країни* [5, с. 299].

Тут також представлені конструкції з неозначено-кількісними числівниками: *Православних у Новій Зеландії дуже* ***мало*** *(0,15% населення)* [5, с. 257]; *Протестантів у країні* ***небагато*** [5, с. 264].

Усталено іменна частина представлена дієприкметником. Дієслівна зв'язка *бути* служить вказівкою на час: *Мусульмани* ***підпорядковані*** *Духовному Управлінню Закавказзя* [5, с. 184]; *Воно* ***поширене*** *переважно на південному заході країни серед арабського та частини перського населення, яке живе на території від м. Хамадану до Перської затоки* [5, с. 185]; *Їх релігійний центр* ***розташований*** *в селищі Лангар, неподалік від Кермана* [5, с. 186]; *Переважна їх більшість* ***сконцентрована*** *в Бадахшані* [5, с. 188]; *Богослужіння* ***замінені*** *молитовними зібраннями* [5, с. 134]; *Громади їх* ***були об'єднані*** *в Азербайджанську єпархію Вірменської Апостольської Церкви* [5, с. 185]; *Після 1979 року Тегеранське та Ісфаханське вікаріатства* ***були скасовані*** [5, с. 187].

Спорадично іменна частина формується з прикметника: *Інші протестантські організації та церкви – Асоційована Реформована Пресвітеріанська Церква, Армія Спасіння, баптисти, адвентисти сьомого дня, п'ятидесятники –* ***нечисленні*** *і здійснюють свою місіонерську діяльність головним чином у Сінді та Пенджабі* [5, с. 190]; *За віровченням методизм дуже* ***близький*** *до англіканства* [5, с. 134].

Іменна частина складеного іменного присудка відтворюється в називному відмінку: *Релігійний центр церкви –* ***селище*** *Галабамба (поряд із містом Кіндамба і області Пул)* [5, с. 286]. Вона може бути представлена й орудним відмінком: *Таким чином, Махавіра* ***був систематизатором****, а* ***не засновником*** *релігії* [5, с. 60].

Висновки. Отже, дослідження тексту показало, що усталено в ролі підмета вживаються іменники, значно рідше – особові й вказівні займенники. Поширеними є складні підмети. Прості дієслівні присудки формують семантичні групи, які відповідають змістові тексту. У структурі дієслівних складених присудків переважають фазові дієслова з вказівкою на початок і продовження дії. Іменна частина складеного іменного присудка часто виражена числівником. Аналіз специфіки вираження головних членів речення можна продовжити на матеріалі текстів інших стилів.

Література:

1. Дудик П.С., Прокопчук Л.В. Синтаксис української мови : підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 384 с.
2. Коваль А.П. Науковий стиль сучасної української літературної мови: Структура наукового тексту. Київ : Вид-во Київ. ун-ту, 1970. 306 с.
3. Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професійного спрямування : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2011. 352 с.
4. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.
5. Павлов С.В., Мезенцев К.В., Любіцева О.О. Географія релігій : навчальний посібник. Київ : «АртЕк», 1999. 504 с.
6. Сефражим К.С. Текстознавство : підручник. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 527 с.
7. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис / за заг. ред. І.К. Білодіда. Київ : Наук. думка, 1972. 511 с.
8. Шевчук С.В. Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. Київ : Алерта, 2011. 696 с.
9. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови : підручник. Київ : Видавничий центр «Академія», 2004. 408 с.

Handziuk O. Representation peculiarity of principal part of the sentence in the text of scientific style (based on textbook "Geography of Religions")

Summary. The article deals with representation of principal part of the sentence in the text of scientific style. The research is based on the textbook "Geography of Religions". The article explains that the main task of scientific style is to carry out an informative function. It is said that in a text that belongs to the scientific style, syntactic phenomena are endowed with their own peculiarity, and the peculiarities of the scientific style also extend to the identification of the principal part of the sentence to which the subject and the predicate belong.

The names of scientists involved in the study of scientific style are mentioned in the research. Also syntax researchers studying sentence members, including subject and predicate are listed.

The article describes the purpose of the work, which is to study the peculiarities of the principal part of the sentence in the text of scientific style. The tasks of the research are also listed: to identify the principal part of the sentence in the analysed text and to explain their specifics.

The research shows that the noun in the nominative case is one of the most common and the most important means of expression the subject. It is said that there are also combinations of this type, which have become syntactically indistinguishable, and therefore have begun to perform the functions of complex subjects.

The research also focuses on the types of predicates. Including not only the grammatical means of expressing a simple verbal predicate, but also the basic semantic groups of verbs used in the analysed text are pointed out.

The definition of a compound verbal predicate and its structure is revealed. It is shown that the structure of this type of predicate is characterized by a combination of the infinitive with the auxiliary phase and modal verbs, indicating tense and mood of the action, the state, so they change its meaning. The structure of the compound nominal predicate is explained. It is emphasized that the various forms of nouns, adjectives, pronouns, numerals and adjectival participles ensure the fulfilment of the role of the nominal part of the compound predicate. It is suggested to continue the analysis of the specific expression of the principal parts of the sentence on the basis of texts of other functional styles.

Key words: scientific style, two-member sentence, subject, predicate, simple verbal predicate, compound verbal predicate, compound nominal predicate.